

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження механізму уникнення відповідальності особами, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні корупційних злочинів (реєстр. № 4013а від 15 липня 2016 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 19 жовтня 2016 року (протокол № 51) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження механізму уникнення відповідальності особами, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні корупційних злочинів (далі – Законопроект) (реєстр. № 4013а від 15 липня 2016 року), поданий народним депутатом України Рабіновичем В.З.

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є підвищення гарантій невідворотності покарання для осіб, що вчинили корупційні злочини, які уникають його, переховуючись від слідства та суду внаслідок застосування застави та інших запобіжних заходів, передбачених Кримінальним процесуальним кодексом України.

Для досягнення мети автором пропонується внести зміни до частини п'ятої статті 176 Кримінального процесуального кодексу України, встановивши, що до корупціонерів за злочинні діяння з найбільш високою суспільною небезпекою застосовуватиметься запобіжний захід виключно у вигляді тримання під вартою. Також Законопроектом передбачається доповнення частини п'ятої статті 182 приписом, за яким за корупційні злочини, перелік яких визначено в Кримінальному кодексі України (крім тих, за які застосовуватимуться виключно тримання під вартою), застава призначатиметься у двадцятикратному розмірі неправомірної вигоди або вартості одержаного злочинним шляхом майна. При цьому загальні підстави для визначення розміру застави застосовуватимуться лише у випадку, коли десятикратний розмір буде меншим ніж верхня межа застави для злочинів відповідної тяжкості.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених цією Конституцією межах і відповідно до законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8).

За Основним Законом України (частина перша статті 8) в Україні визнається і діє принцип верховенства права.

Конституційний Суд України у Рішенні від 2 листопада 2004 року № 15-рп/2004 зауважив, що верховенство права - це панування права в суспільстві. Верховенство права вимагає від держави його втілення у правотворчу та правозастосовну діяльність, зокрема у закони, які за своїм змістом мають бути проникнуті передусім ідеями соціальної справедливості, свободи, рівності тощо.

Справедливість - одна з основних засад права, є вирішальною у визначенні його як регулятора суспільних відносин, одним із загальнолюдських вимірів права. Зазвичай справедливість розглядають як властивість права, виражену, зокрема, у пропорційності юридичної відповідальності вчиненому правопорушенню.

У сфері реалізації права справедливість проявляється, зокрема, у відповідності злочину і покарання, цілях законодавця і засобах, що обираються для їх досягнення.

Окремим виявом справедливості є питання відповідності покарання вчиненому злочину; категорія справедливості передбачає, що покарання за злочин повинно бути домірним злочину (абзаци другий-п'ятий підпункту 4.1. пункту 4 мотивувальної частини).

До того ж, Кримінальним процесуальним кодексом України (стаття 2) визначено, що завданнями кримінального провадження є, зокрема, забезпечення того, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура.

Конституцією України (частина друга статті 19) встановлено, що органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

За Основним Законом України (пункт 22 частини першої статті 92) діяння, які є злочинами, та відповідальність за них визначається виключно законами. Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 30 травня 2001 року № 7-рп/2001 за своїм змістом пункт 22 частини першої статті 92 Конституції України спрямований не на встановлення переліку видів юридичної відповідальності. Ним визначено, що виключно законами України

мають врегульовуватись, зокрема, підстави кримінальної, адміністративної відповідальності – діяння, які є злочинами, адміністративними правопорушеннями та відповідальність за них. У такий спосіб Конституція України заборонила врегульовувати зазначені питання підзаконними нормативно-правовими актами та встановила, що лише Верховна Рада України у відповідному законі має право визначати, яке правопорушення визнається, злочином, та міру відповідальності за нього (абзац сьомий пункту 2 мотивувальної частини).

З огляду на зазначене, законодавча пропозиція ґрунтується на наведений конституційно-правовій основі.

Враховуючи викладене, Комітет дійшов висновку, що проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо запровадження механізму уникнення відповідальності особами, які підозрюються або обвинувачуються у вчиненні корупційних злочинів (реєстр. № 4013а від 15 липня 2016 року), поданий народним депутатом України Рабіновичем В.З., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ